

Úvod	5
----------------	---

Kapitola 1

VZNIK KAPITALISTICKÉHO ZPŮSOBU VÝROBY V EVROPĚ (<i>prof. Ing. Rudolf Olšovský, CSc.</i>) . . .	7
1.1 Rozklad feudalismu a vznik raného kapitalismu . . .	7
1.2 Hospodářské důsledky zeměpisných objevů	11
1.3 Manufakturní období kapitalismu	13

Kapitola 2

OBDOBÍ KAPITALISMU VOLNÉ KONKURENCE (<i>prof. Ing. Rudolf Olšovský, CSc.</i>)	19
2.1 Charakteristika kapitalismu volné konkurence	19
2.1.1 Zásady volné konkurence	19
2.2 Průmyslová revoluce v Anglii	25
2.2.1 Pojetí průmyslové revoluce	25
2.2.2 Průběh průmyslové revoluce	28
2.3 Agrární revoluce	36
2.3.1 Změny ve vlastnictví půdy	37
2.3.2 Vývoj nové techniky v zemědělství	43
2.4 Šíření průmyslové revoluce na evropském kontinentě	47
2.4.1 Překážky stojící v cestě industrializace	47
2.4.2 Specifické rysy průmyslové revoluce v některých evropských zemích	54
2.4.3 Zrychlení tempa hospodářského růstu v období 1848—1873	60
2.4.4 Státní zásahy	60
2.4.5 Význam výstavby železnic	62
2.4.6 Změna struktury firmy	66
2.4.7 Vybudování měnového a úvěrového systému	69

2.5	Vznik Spojených států a jejich hospodářský vývoj	72
2.5.1	Koloniální období Spojených států	73
2.5.2	Hospodářský vývoj po získání nezávislosti (1789—1860)	76
2.5.3	Význam občanské války pro hospodářský vývoj USA	78
2.6	Opoždění hospodářského a sociálního vývoje Japonska v období kapitalismu volné konkurence	81
2.6.1	Hospodářská charakteristika Japonska před r. 1868	81
2.6.2	Revoluce Meidži a její význam pro hospodářský vývoj Japonska	85
2.7	Vliv industrializace na vývoj světového obchodu	88
2.7.1	Růst světového obchodu a námořní plavby	88
2.7.2	Zahraněčně obchodní politika v období kapitalismu volné konkurence	91
2.8	Postavení dělnické třídy	94
2.8.1	Materiální podmínky dělnické třídy	94
2.8.2	Rozpory kapitalistického způsobu výroby; historická úloha dělnické třídy	99

Kapitola 3

PŘEMĚNA KAPITALISMU VOLNÉ KONKURENCE V MONOPOLNÍ KAPITALISMUS (1870—1914)

	(prof. Ing. Rudolf Olšovský, CSc.)	104
3.1	Materiální základna přeměny kapitalismu volné konkurence v imperialistické stadium kapitalismu	104
3.1.1	Technickovědecká revoluce	104
3.2	Nové jevy ve vývoji kapitalismu	111
3.2.1	Prohloubení nerovnoměrného vývoje kapitalismu	116
3.3	Dovršení procesu vzniku kapitalistického systému světového hospodářství	120
3.3.1	Předpoklady vzniku světového trhu a světového hospodářství	120
3.3.2	Mezinárodní dělba práce za kapitalismu	123
3.4	Nerovnoměrný hospodářský vývoj hlavních kapitalistických zemí	125
3.4.1	Počátek poklesu významu Velké Británie jako světové průmyslové velmoci	126

3.4.2	Hospodářské zaostávání Francie za ostatními velmocemi	131
3.4.3	Rychlý hospodářský vývoj sjednoceného Německa	137
3.4.4	Zvláštnosti hospodářského vývoje Rakouska-Uherska (<i>PhDr. Zora Urbanová, CSc.</i>)	142
3.4.5	Carské Rusko — nejslabší článek imperialistického řetězu	154
3.4.6	Rozvoj japonského imperialismu	160
3.4.7	Zrychlení hospodářského růstu Spojených států v letech 1870—1914	164
3.5	Mocenský a hospodářský poměr sil v předvečer první světové války	170

Kapitola 4

	SVĚTOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ V OBDOBÍ PRVNÍ ETAPY VŠEOBECNÉ KRIZE KAPITALISMU (1917—1945) (<i>prof. Ing. Rudolf Olšovský, CSc.</i>)	173
4.1	Změny ve světovém kapitalistickém systému po první světové válce	173
4.1.1	Charakteristika všeobecné krize kapitalismu	173
4.1.2	Ekonomické důsledky války	176
4.2	Prohloubení nerovnoměrného hospodářského vývoje hlavních kapitalistických zemí	182
4.2.1	Náskok USA ve stupni hospodářské vyspělosti	182
4.2.2	Hospodářská stagnace Velké Británie ve 20. letech	186
4.2.3	Omezené výsledky hospodářského rozmachu ve Francii	190
4.2.4	Překonání důsledku válečné porážky v Německu	194
4.2.5	Vývoj japonské ekonomiky ve 20. letech (<i>PhDr. Zora Urbanová, CSc.</i>)	200
4.3	Základní rysy československého hospodářství v letech 1918—1929 (<i>doc. Ing. Václav Průcha, CSc.</i>)	203
4.3.1	Hospodářská charakteristika nového státu	204
4.3.2	Hlavní hospodářské problémy prvních poválečných let	206
4.3.3	Pozemková reforma	210
4.3.4	Československá ekonomika v období hospodářského cyklu 1921—1929	213
4.3.5	Základní rysy monopolního kapitalismu v ČSR	218

4.4 Světová hospodářská krize 1929—1933 a deprese zvláštního druhu ve 30. letech	221
4.4.1 Průběh krize v hlavních kapitalistických zemích; prohloubení státně monopolistických tendencí	226
4.4.2 Důsledky krize v USA a protikrizová opatření	228
4.4.3 Hospodářský vývoj Velké Británie ve 30. letech	232
4.4.4 Hospodářská krize ve Francii a její důsledky	236
4.4.5 Německo v období světové hospodářské krize	239
4.4.6 Japonsko v období krize a válečné konjunktury 30. let (PhDr. Zora Urbanová, CSc.)	246
4.5 Vývoj československého hospodářství ve 30. letech (doc. Ing. Václav Průcha, CSc.)	250
4.6 Budování socialistické ekonomiky v SSSR (PhDr. Zora Urbanová, CSc.)	257
4.6.1 Sociálně ekonomické přeměny po Říjnové revoluci	258
4.6.2 Válečný komunismus (1918—1921)	260
4.6.3 Obnova národního hospodářství (1921—1925)	262
4.6.4 Výstavba základů socialistické ekonomiky (1926—1932)	266
4.6.5 Cíle a výsledky 2. a 3. pětiletky	271
4.7 Hospodářský vývoj v období druhé světové války (doc. Ing. Václav Průcha, CSc.)	274
4.7.1 Válečná ekonomika Německa	275
4.7.2 Válečná ekonomika Velké Británie	277
4.7.3 Válečná ekonomika USA	278
4.7.4 Sovětské hospodářství v období Velké vlastenecké války (1941—1945)	280
4.7.5 Hospodářský vývoj Československa v letech 1938—1945	282

Kapitola 5

VÝVOJOVÉ TENDENCE KAPITALISTICKÉHO SYSTÉMU SVĚTOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE (prof. Ing. Rudolf Olšovský, CSc.)	289
5.1 Prohloubení všeobecné krize kapitalismu	289
5.2 Faktory ovlivňující dynamiku hospodářského vývoje kapitalistických zemí v poválečném období	294
5.2.1 Vliv světového revolučního procesu na hospodářský vývoj kapitalistických zemí	295
5.2.2 Vliv vědeckotechnické revoluce na poválečný hospodářský vývoj	298
5.2.3 Státní zásahy do ekonomiky	302

5.3	Nerovnoměrnost hospodářského vývoje kapitalistických zemí v letech 1945—1975	305
5.3.1	Hlavní etapy hospodářského vývoje kapitalistických zemí v letech 1945—1975	307
5.4	Změny v zahraničním obchodě a vývozu kapitálu kapitalistických zemí	314
5.4.1	Změny v poměru sil na kapitalistickém světovém trhu	317
5.4.2	Vývojové tendence v zahraničně obchodní politice kapitalistických zemí	318
5.4.3	Směnné relace na světovém trhu	319
5.4.4	Změny v komoditní struktuře zahraničního obchodu	320
5.4.5	Změny v exportu kapitálu	322
5.5	Vznik, fungování a rozpad brettonwoodského mezinárodního měnového systému	324
5.5.1	Krise kapitalistického mezinárodního měnového systému	327
5.6	Hospodářská integrace západní Evropy	329
5.6.1	Vznik Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) a jeho krize	333

Kapitola 6

	CHARAKTERISTICKÉ RYSY HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE VYSPĚLÝCH KAPITALISTICKÝCH ZEMÍ V OBDOBÍ 1945—1975 (prof. Ing. Rudolf Olšovský, CSc.)	336
6.1	Hospodářský vývoj Spojených států v období 1945 až 1975	336
6.1.1	Cyklický vývoj ekonomiky USA v období 1945 až 1975	336
6.1.2	Stupeň monopolizace ekonomiky USA	339
6.1.3	Základní rysy státně monopolního kapitalismu v USA	341
6.1.4	Změny ve struktuře ekonomiky USA	344
6.1.5	Vnější ekonomické vztahy USA	349
6.1.6	Postavení pracujících a sociální politika v USA	352
6.2	Hospodářský vývoj Velké Británie v letech 1945—1975	355
6.2.1	Dynamika hospodářského vývoje Velké Británie v období 1945—1975	355
6.2.2	Stupeň monopolizace britské ekonomiky a specifické rysy státně monopolního kapitalismu	358

6.2.3	Strukturální změny v ekonomice Velké Británie	361
6.2.4	Vnější hospodářské vztahy Velké Británie	365
6.2.5	Materiální postavení pracujících Velké Británie	370
6.3	Hospodářský vývoj Francie v období 1945—1975	373
6.3.1	Dynamika hospodářského vývoje v letech 1945 až 1975	373
6.3.2	Stupeň monopolizace francouzské ekonomiky a specifické rysy státně monopolního kapitalismu	376
6.3.3	Strukturální změny v ekonomice Francie	379
6.3.4	Vnější hospodářské vztahy Francie	382
6.3.5	Materiální postavení pracujících Francie	385
6.4	Hospodářský vývoj Německé spolkové republiky v období 1945—1975	387
6.4.1	Specifické rysy hospodářského vývoje NSR v letech 1945—1975	387
6.4.2	Stupeň monopolizace ekonomiky NSR a specifické rysy státně monopolního kapitalismu	394
6.4.3	Strukturální změny v ekonomice NSR	398
6.4.4	Vnější hospodářské vztahy NSR	402
6.4.5	Materiální postavení pracujících NSR	404
6.5	Hospodářský vývoj Japonska v období 1945—1975 (PhDr. Zora Urbanová, CSc.)	407
6.5.1	Důsledky 2. světové války pro Japonsko	407
6.5.2	Hlavní faktory ekonomického růstu Japonska	409
6.5.3	Strukturální změny v ekonomice Japonska	412
6.5.4	Vnější hospodářské vztahy Japonska	415
6.5.5	Materiální postavení pracujících Japonska	416

Kapitola 7

	POSTAVENÍ ROZVOJOVÝCH ZEMÍ V SOUČASNÉM SVĚTĚ (PhDr. Zora Urbanová, CSc.)	419
7.1	Rozpad koloniální soustavy a dvě základní cesty hospodářskospolečenského vývoje rozvojových zemí po 2. světové válce	419
7.2	Hlavní tendence hospodářského vývoje rozvojových zemí	422
7.2.1	Základní projevy hospodářské zaostalosti rozvojového světa	422
7.2.2	Problémy industrializace rozvojových zemí	424
7.2.3	Agrární problematika rozvojových zemí	427

7.2.4	Ekonomický vývoj a změny hospodářské a sociální struktury	431
7.2.5	Státní sektor a problematika plánování hospodářského vývoje	434
7.3	Vnější hospodářské vztahy rozvojových zemí	437
7.3.1	Neokolonialismus a problematika hospodářských vztahů mezi rozvojovými zeměmi a imperialistickými mocnostmi	437
7.3.2	Vzájemná hospodářská spolupráce rozvojových zemí	444
7.3.3	Hospodářská pomoc socialistického světa rozvojovým zemím	445

Kapitola 8

	HOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ EVROPSKÝCH SOCIALISTICKÝCH ZEMÍ V LETECH 1945—1975 (doc. Ing. Václav Průcha, CSc.)	447
8.1	Hospodářský vývoj evropských socialistických zemí v období formování světové socialistické soustavy	447
8.1.1	Vznik světové socialistické soustavy	447
8.1.2	Ekonomická opatření lidové demokratických revolucí	448
8.1.3	Čtvrtý pětiletý plán v SSSR. Poválečná obnova hospodářství a počátky plánování v lidové demokratických státech	450
8.2	Základní rysy hospodářského vývoje evropských socialistických zemí v období od vzniku RVHP do přijetí Komplexního programu socialistické ekonomické integrace	453
8.2.1	Cíle hospodářské politiky socialistických zemí na přelomu 40. a 50. let	453
8.2.2	Hospodářský vývoj socialistických zemí v období zostřené mezinárodní situace. Dílčí změny v hospodářské politice v letech 1953—1955	454
8.2.3	Socializace malovýroby v lidové demokratických zemích v 50. letech	458
8.2.4	Hospodářský vývoj socialistických zemí v druhé polovině 50. let	461
8.2.5	Činnost RVHP v letech 1949—1958	463
8.2.6	Hospodářský vývoj Sovětského svazu v období sedmiletky a 8. pětiletky (1959—1970)	466
8.2.7	Základní tendence hospodářského vývoje ostatních evropských zemí RVHP v 60. letech	470
8.2.8	Činnost RVHP v letech 1958—1971	472

8.3	Základní rysy hospodářského vývoje evropských socialistických zemí v 70. letech	476
8.3.1	Integrační procesy v zemích RVHP	476
8.3.2	Hospodářský vývoj evropských socialistických zemí v letech 1971—1975	480

Kapitola 9

	HOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ ČESKOSLOVENSKA V LETECH 1945—1975 (doc. Ing. Václav Průcha, CSc.)	485
--	--	-----

9.1	Československé hospodářství v období přerůstání národní a demokratické revoluce v revoluci socialistickou (1945—1948)	485
9.1.1	Vznik lidové demokratického Československa	485
9.1.2	Revoluční vlastnické přeměny v r. 1945	487
9.1.3	Počátky poválečné obnovy hospodářství	491
9.1.4	Přechod k plánovanému hospodářství	493
9.1.5	Únor 1948 a československé hospodářství	494
9.2	Hospodářský vývoj Československa v období výstavby základů socialismu (1949—1960)	498
9.2.1	První pětiletý plán	498
9.2.2	Změny ve výrobních vztazích	502
9.2.3	Odstranění přídělového systému zásobování a peněžní reforma z r. 1953	505
9.2.4	Hospodářský vývoj v letech 1954—1955	508
9.2.5	Druhý pětiletý plán	510
9.2.6	Dokončení socializace zemědělství	512
9.3	Hospodářský vývoj Československa v letech 1961—1975	514
9.3.1	Zvolnění tempa hospodářského růstu v první polovině 60. let	514
9.3.2	Hospodářský vývoj v letech 1966—1970	516
9.3.3	Československé hospodářství v období pátého pětiletého plánu	519